

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN MUUTOKSEN PERUSTELUT

1. Eläkevastuiden täydennyskerroin

Eläkevastuiden täydennyskerroimen arvoksi haetaan 1.10.2019 lukien 0,0100. Perustelut ovat erillisessä Eläketurvakeskuksen muistiossa, joka on liitteenä.

2. Vakuutusmaksun työkyvyttömyyseläkeosan määräämisessä tarvittavia kertoimia ja arvoja

Laskuperustemuutoksessa haetaan eräiden vakuutusmaksun työkyvyttömyyseläkeosan määräämisessä tarvittavien kertoimien arvoja. Perustelut b-kertoimien arvoille on erillisessä muistiossa, joka on liitteenä.

Liitteet

ETK:n muistio Täydennyskerroimesta 1.10.2019 alkaen

Muistio maksuluokkamallin kertoimien määräämisestä vuoden 2020 maksuluokkia varten

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN PERUSTELUT

1. Vuoden 2020 vakuutusmaksu

1.1. Vuoden 2020 vakuutusmaksun rakenne

Vuoden 2020 maksutasoa määrättäessä on käytetty seuraavia taloudellisia oletuksia¹:

	2019	2020
inflaatio %	1,3	1,4
ansiotasoindeksin muutos %	2,6	3,0
työttömyysaste %	6,6	6,5
TyEL-palkkasumman muutos %	4,0	3,5

Vuoden 2020 perustekorkona maksulaskelmissa on käytetty 4,75 %.

Esitetty maksutaso muodostuu komponenteittain keskimäärin seuraavaksi (% palkkasummasta):

	2019	2020
Vanhuuseläke	3,5	3,5
Työkyvyttömyyseläke	0,9	1,0
Tasausosa	19,8	19,9
Muut osat	0,8	0,7
Hyvitykset	-0,6	-0,7
Perittävä maksu km.	24,4	24,4

Tilapäisten työnantajien maksu on 25,3 % palkasta (25,2 % vuonna 2019).

Työntekijän maksuosuus on määrätty TyEL:n keskimääräisen maksun perusteella, jolloin maksu-osuudet muodostuvat seuraavanlaisiksi (% palkkasummasta):

	2019	2020
Alle 53- ja yli 62-v. työntekijän osuus	6,75	7,15
53-62 -v. työntekijän osuus	8,25	8,65
Työnantajan osuus keskimäärin	17,35	16,95

Vuonna 2020 kilpailukykysovimuksen mukainen siirto työnantajan maksusta työntekijän maksuun kasvattaa työntekijän maksua 0,40 %-yksikköä. Eläkeuudistuksessa sovitun mukaisesti 53-62 -vuotiaiden maksu on 1,5 %-yksikköä suurempi kuin muilla työntekijöillä.

YEL-maksu on alle 53-vuotiaiden ja yli 62-vuotiaiden osalta 24,10 % (24,10 % vuonna 2019) ja 53-62 -vuotiaiden osalta 25,60 % (25,60 %).

¹ ETK:n 18.10.2019 lyhyen tähtäimen ennuste

YEL-maksu on määrätty TyEL:n keskimääräisen maksun perusteella. Tähän maksuun sisältyvän 53-62 -vuotiaiden korotetun maksuosuuden keskimääräinen vaikutus, vuonna 2020 edelleen noin 0,3 % palkoista, poistetaan yrittäjien YEL-maksua määrättäessä. Vuonna 2020 TyEL:n keskimääräinen maksu ilman vanhempien työntekijöiden korotetun maksuosuuden vaikutusta on siis 24,10 % palkkasummasta. Vastaavasti kuin TyEL:ssä, 53-62 -vuotiaiden YEL-maksu on tätä nuorempien (ja tätä vanhempien) maksu korotettuna 1,5 %-yksiköllä.

Työntekijöiden eläkemaksu ja YEL-maksu eivät sisälly haettavaan laskuperusteeseen.

1.2. Maksun osat

Vanhuuseläkeosa on vuonna 2020 edelleen keskimäärin 3,5 % palkoista.

Maksun työkyvyttömyyseläkeosa pyritään asettamaan siten, että sen arvioidaan riittävän kattamaan puolet kahtena seuraavana vuonna työkyvyttömäksi tulevien eläkemenosta. Työkyvyttömyysalkavuuden kasvava trendi nostaa työkyvyttömyysmenoa, kuten eläkeuudistuksen 2017 ennakoitiin tekevän.

Työkyvyttömyyseläkeliikkeen tuloksen odotetaan olevan kuluvalta vuodelta tappiollinen. Työkyvyttömyyseläkemaksun tasoksi vuodelle 2020 asetetaan 1,0 % palkoista (0,9 % vuonna 2019), joka on jonkin verran alempi kuin oletettu eläkemeno. Työkyvyttömyyseläkeliikkeen tuloksen odotetaan vuonna 2020 olevan lähellä nollaa.

Työkyvyttömyystariffin ikäkohtaiset ix-kertoimet määritellään tilastotiedoista ikäluokkakohtaisten eläkemenojen ja palkkasummien perusteella työkyvyttömyyseläkkeiden vastuunjakomalli huomioiden. Perustemuutoksessa haetaan ix-sarjan parametrien arvoja, jotka vastaavat 1,0 %:n keskimääräistä työkyvyttömyyseläkeosaa.

Työkyvyttömyyseläkemaksuun sisältyvä työkyvyttömyysriskin hallintaosa on tarkoitus säilyttää samalla tasolla suhteessa palkkasummaan kuin vuonna 2019. Koska keskimääräinen maksun työkyvyttömyyseläkeosa nousee, perustemuutoksessa haetaan työkyvyttömyysriskin hallintaosan kertoimelle vastaavasti uutta arvoa.

TyEL- ja YEL-hoitokustannusosaan tehdään noin 6,9 %:n leikkaus. Ker-toimiin ja vakioihin tehdään viime vuosina käytössä olleen mallin mukainen korjaus. Ahtelan ja Lempiäisen selvityksen ja Telalle tehtäväksi annetun kilpailuselvityksen perusteella, ja selvitysten valmistuttua, yhtiöt sitoutuvat selvittämään eri vaihtoehtoja hoitokustannus- ja hyvityspenstaiden kehittämiseen. Selvitys aloitetaan keväällä 2020 ja se sisältää myös jo aiemmin sovitun selvittelyn hyvityksiin ja jälkihyvityksiin liittyen. Selvityksessä etsitään lisäksi ratkaisua YEL-maksun ja valtion osuuden mahdol-

lisimman tehokkaalle käytölle YEL-eläkemenon rahoittamiseen. Selvityksestä saatavia tuloksia hyödynnetään vuoden 2021 laskuperusteiden valmisteluun. Keskimäärin hoitokustannusosan arvioidaan olevan noin 0,58 % (0,65 % vuonna 2019) palkoista vuonna 2020.

Maksutappio-osan kertoimet pyritään määrittämään siten, että maksutappioliike johtaisi pitkällä aikavälillä keskimäärin nollatulokseen. Perusteissa haettavilla maksutappio-osan kertoimilla tämä maksunosa vuonna 2020 olisi keskimäärin noin 0,094 % palkoista.

Lakisääteisten maksujen osa sisältää Eläketurvakeskuksen kustannukset, oikeushallintomaksun sekä Finanssivalvonnan maksun. Yhteensä nämä erät ovat arviolta noin 0,025 % (0,053 % vuonna 2019) palkoista. Suurin erä on Eläketurvakeskuksen osuus, joka alenee Eläketurvakeskuksen toimitilojen myynnistä johtuen poikkeuksellisesti vuonna 2020. Finanssivalvonnan maksu ja oikeushallintomaksu tulevat olemaan jonkin verran edellisvuotta alempia.

Arvio vuonna 2020 maksettavista asiakashyvityksistä perustuu yhtiöiden vakavaraisuustilanteeseen hetkellä 30.9.2019 sekä arvioon vuoden 2019 hoitokustannusylijäämästä. Keskimääräisen hyvitystason arvioidaan olevan 0,7 % palkkasummasta (0,6 % vuonna 2019).

1.3. Maksun tasausosa

Kohdan 1.2. mukaiset muutokset huomioiden iästä riippumattomaksi perusmaksuksi tulee 25,3 % (25,2 % vuonna 2019). Maksun tasausosa on tällöin 19,9 % palkoista (19,8 % vuonna 2019). TyEL-MEL -tasausvastuun arvioidaan tällöin kehittyvän seuraavasti.

Tasausvastuu 31.12.v,	2018	2019	2020
mrd. €	9,1	9,4	9,8
% vuoden v+1 tasauseläkemenosta	72	73	73
% vuoden v palkkasummasta	15,4	15,3	15,4
josta vähimmäismäärän ylittävä osa,			
mrd. €	6,6	6,8	7,1
% vuoden v palkkasummasta	11,1	11,1	11,2

Taulukossa mainittu tasausvastuun vähimmäismäärä on 20 % seuraavan vuoden tasauseläkemenosta. Eläketurvakeskus on tehnyt myös pessimistisen lyhyen aikavälin maksutasoennusteen, jossa palkkasumman kasvu vuonna 2020 on 0,1% ja -0,9% seuraavana. Sen mukaan tasausvastuuta olisi vuoden 2020 lopussa 9,2 mrd. euroa, joka vastaa n. 69 % vuoden 2021 tasauseläkemenosta.

2. Laskuperustemuutokset

Laskuperusteeseen haetaan muutosta koskien hoitokustannusylijäämän käyttämistä hyvityksiin. Se osa yhtiön hoitoylijäämästä, joka on syntynyt YEL –vakuutusliikkeestä, poistetaan TyEL –vakuutuksenottajille maksunalennuksiin käytettävästä hyvityssiirrosta. Muutos koskisi vuodelta 2020 syntyvää ylijäämää eli perustemuutos tulisi voimaan 1.1.2020.

Perusteen kohdan 7 kerrointen arvot liitetään hakemukseen myöhemmin.

3. Voimaantulo

Perusteet tulevat voimaan 1.1.2020 kuitenkin siten, että perusteen kohta 4.1.5 on voimassa 31.12.2020 asti.

Liitteet:

Eläketurvakeskuksen muistio täydennyskertoimesta ja perustekorosta 1.1.2020 alkaen, toimitetaan myöhemmin

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN PERUSTELUT

1. Alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden vastuu

Nykyisten laskuperusteiden mukaan myönnettyjen ja myöhemmin maksettavien työkyvyttömyyseläkkeiden ja kuntoutustukien vastuuksi lasketaan eläkkeen pääoma-arvo vanhuuseläkeikään asti. Myönnettyjä ja myöhemmin maksettavia kuntoutusrahoja varten ei varata korvauksen pääoma-arvoa vastaavalla tavalla.

Alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden korvausvastuuseen sisältyy lisäksi kollektiivinen varaus niitä työkyvyttömyyseläkkeitä varten, joissa työkyvyttömyys on jo alkanut, mutta eläkettä ei ole vielä myönnetty. Käytetyssä laskentateknikassa on otettu huomioon, että osa myönnettyistä kuntoutusrahoista on vielä maksamatta vastuun laskentahetkellä ja varauksessa on huomioitu myös näiden korvausten osuus kollektiivisesti. Laskuperustetta täsmennetään, jotta se paremmin vastaa olemassa olevaa varauksen laskentatapaa.

Eläketurvakeskus on tehnyt uuden ennusteen vanhuuseläkeikään kehittymisestä eri syntymävuosiluokille. Laskuperustehakemukseen on liitetty nämä uudet ennusteet. Ikiä käytetään työkyvyttömyyseläkevastuun laskennan pääteikänä.

2. Työttömyysvakuutusrahasto

Työttömyysvakuutusrahaston nimi on muuttunut Työllisyysrahastoksi. Laskuperusteita täsmennetään nimenmuutosta vastaavasti.

3. Vakuutuksen osittainen irtisanominen

Jos vakuutus on osittain irtisanottu, nykyisen laskuperusteen mukaan on pitänyt pienentää vakuutuksen vakuutusmaksuista kertynyttä rahastoa. Eteen on tullut kuitenkin tilanteita joissa perustetta ei ole voitu käytännössä soveltaa. Siksi laskuperustetta täsmennetään siten, että sen laskeminen on aina mahdollista. Perustehakemuksessa on huomioitu myös vakuutuksesta osittaisen irtisanomisen seurauksena siirtyneen palkkasumman siirtyminen (osittain) takaisin. Tämän kohdan voimaantuloon liittyy poikkeussäännös.

4. Muut muutokset

Perusteissa esitetään vahvistettavaksi myös perusteiden liitteessä vastuuvulkaa ja takaisinlainausta koskevien kertoimien arvot vuodelle 2020, vuoden 2019 lopun vanhuuseläkkeiden täydentämiseksi tehtävät kertoimet sekä osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun tasaavan kertoimen arvo vuodelle 2018 liitteinä olevien Eläketurvakeskuksen muistiodien mukaisesti.

Ennen vuotta 1996 myönnettyjen takaisinlaintojen päättämisen mahdollistavaa euromäärää on kasvatettu kertakorotuksella. Edellisen kerran korotus tehtiin vuonna 2014.

Liitteet:

Eläketurvakeskuksen muistio vanhuuseläkevastuun korotuskertoimista vuodelle 2019

Eläketurvakeskuksen muistio osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun tasauksessa käytettävästä kertoimesta vuodelle 2018